

Posudek oponentky disertační práce

Název práce: *Filozofické a svetonázorové základy waldorfské pedagogiky.*

Antropozofický obraz člověka a světa

Autor práce: Mgr. Peter Úll

Obor studia: Filozofie

Fakulta: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Naděžda Pelcová, CSc.

Oponenti: PhDr. Zuzana Svobodová, Ph.D., Mgr. Zbyněk Zicha, Ph.D.

Datum odevzdání práce: 15.06.2024

Datum obhajoby: 30.09.2024 09:00

Autorka posudku: PhDr. Zuzana Svobodová, Ph.D.

Disertační práce Mgr. Petera Úlla s názvem *Filozofické a svetonázorové základy waldorfské pedagogiky* a s podtitulem *Antropozofický obraz člověka a světa* je poctivým promyšlením koncepce myšlení Rudolfa Steinera, zakladatele antroposofie a waldorfského školství.

Formální hodnocení:

Práce obsahuje 141 číslovaných stran s textem, do závěru (epilogu) včetně se jedná o 134 tiskových stran. Nakolik jsem schopna posoudit práci předkládanou ve slovenském jazyce, mohu konstatovat, že gramatická a stylistická stránka, rozsah i celková formální úprava odpovídá stanoveným pravidlům pro daný typ vědeckého pojednání.

Obsahové hodnocení:

Mohlo by se zdát, že psát o myšlení Rudolfa Steinera (1861–1925) není takřka sto let po jeho smrti příliš aktuální. Nahlédne-li však čtenář do předkládané disertace, zjistí, na kolik aktuálních fenoménů práce poukazuje. Čtenář rychle porozumí snaze Rudolfa Steinera opřít všechny poznatky o skutečné pozorování, nikoli o názory druhého či druhých. Tato snaha je důležitá pro každé poznání, má-li být autentické a kritické. Je nicméně velmi náročné, převést poznatky získané vlastním pozorováním do jazyka takovým způsobem, aby došlo k porozumění s druhými, k navázání dialogu, ve kterém půjde o „společnou věc“. To je samozřejmě o to více náročné, užívají-li se některé pojmy jiným než běžným, zaužívaným, způsobem – a to je snaha filosofů od Sókrata: odlišit pravdu od zdání (byť velmi navyklého). V případně předkládané práce jde především o to, co značí „pojem“.

Metodologicky se autor disertační práce drží analýzy primárních pramenů, dílo Rudolfa Steinera je zde pro účely vysvětlení jeho obrazu člověka a světa zpracováno pečlivě.

Hlavním pozitivním výsledkem disertační práce je právě toto detailní zaměření na objasnění Steinerova pohledu na člověka, svět a poznání.

Je-li úkolem oponenta vyjádřit se v posudku také k významu disertační práce pro společenskou praxi a pro další rozvoj vědy, pak předkládaná práce je přínosná zejména pro další rozvoj waldorfské pedagogiky a jejích základních konceptů. Tímto také práce splnila vytčený cíl (s. 7). Autor se vzhledem k fakultě, na níž je disertační práce předkládána, zabývá výslovně interpretací vztahu antroposofie a pedagogiky (kap. 2, 3).

Závěr:

Práce splňuje podmínky kladené na připuštění k obhajobě disertační práce. Práci doporučuji k obhajobě. Na základě odpovědí a diskuze v průběhu obhajoby doporučuji práci hodnotit: výborně–velmi dobře.

Otázky k obhajobě:

- 1) Jestliže pojmy a věci jsou dle Rudolfa Steinera původně spojené a my je myšlením jen objevujeme, existuje nějaký rozdíl mezi kulturami, tj. je možné, že různé kultury by určité (stejně) věci spojovaly s jinými pojmy, s jinými hodnotami, s jiným „světem“? Je vůbec v kontextu tohoto myšlení možná pluralita, v tom smyslu, že druhý vnímá svět „jinak“, tj. vnímá stejné věci spojené s jinými „pojmy“, přitom se však nemýlí (nemyslí „chybně“, ale „jinak“)?
- 2) Na základě dvou předchozích odpovědí prosím o vyjádření, jakému typu pedagogů (případně rodičů, zákonných zástupců) by waldorfská pedagogika, která by se držela názorů na člověka, svět a poznání, jak je vyjádřil Rudolf Steiner, měla vyhovovat nejlépe a proč?
- 3) Je příroda činná v myšlení člověka (s. 47), který usiluje ničit (likvidovat životy, majetky)?

V Praze dne 9. 9. 2024

PhDr. Zuzana Svobodová, Ph.D.